

NACIONALINĖ
SPORTO
AGENTŪRA

Įkvėpti judėti

Konsultacinis seminaras

„Sportininkų darbo santykių vystymo (-si) raiška“

II seminaras: Sportininkų darbo santykiai: pajamos ir komercinės galimybės

Dr. Vilma Čingienė, Kompetencijų centro vedėja

Dr. Andrius Brusokas, Aukšto meistriškumo skyriaus vedėjas

Balandžio mėn. 5 d., Vilnius

Nacionalinė Sporto Agentūra

- **Kviečia** aptarti svarbius sportininką tausojančios aplinkos klausimus
- **Ragina** diskutuoti svarbiais darbo santykių tarp sportininko, federacijos ir valstybės klausimais
- **Skatina** remtis gerąja patirtimi, priimant sprendimus ir diegiant inovacijas

PRISTATYMAS: „Geras valdymas sprendžiant olimpinių sporto šakų sportininkų darbo santykius Europoje: supratimas, vertinimas, tobulėjimas“ (EMPLOYS)

- **2022 m. įgyvendintas Erasmus+ programos projektas** „Geras valdymas sprendžiant olimpinių sporto šakų sportininkų darbo santykius Europoje: supratimas, vertinimas, tobulėjimas“ (EMPLOYS).
- Koordinatorius Kelno universitetas (Vokietija) kartu su 6 Europos universitetais ir dviem Europos organizacijomis – Europos elitinių sportininkų asociacija ir Europos olimpinių žaidynių akademija.
- Tyrimas buvo vykdomas 29 šalyse (27 ES, Norvegija ir Jungtinė Karalystė) ir apėmė 25 tūkst. elitinių olimpinių sporto šakų sportininkų, dalyvavusių paskutinėse dvejose olimpinėse žaidynėse (2022 m. žiemos ir 2021 m. vasaros), o taip pat nacionalinių rinktinių narius, kurie dažniausiai neturi darbo sutarties su profesionaliu klubu.
- *Bendradarbiaujant su Sporto valdymo institutu (Institute for Sport Governance, Lenkija) Lietuvos duomenis projektui pateikė Nacionalinės sportininkų asociacijos atsakingi asmenys. Advokatas Audrius Biguzas talkino parengiant atsakymus įvairiais sporto teisiniais aspektais, o Nacionalinės sporto agentūros Kompetencijų centro vadovė dr. Vilma Čingienė buvo nacionalinis koordinatorius.*

Iniciatyvos turinys ir esmė

Darbo
santykiai:
6
dimensijos

Geras
valdymas
27
principai

Sportininką
tausojanti
aplinka
Vidinė ir
išorinė

Figure 1: Conceptual Model of the Employment Relations of Athletes in Olympic Sports.

SESO – specific elite sport organizations; PA – public authorities

Darbo santykiai

Darbo teisė ir
socialinė politika

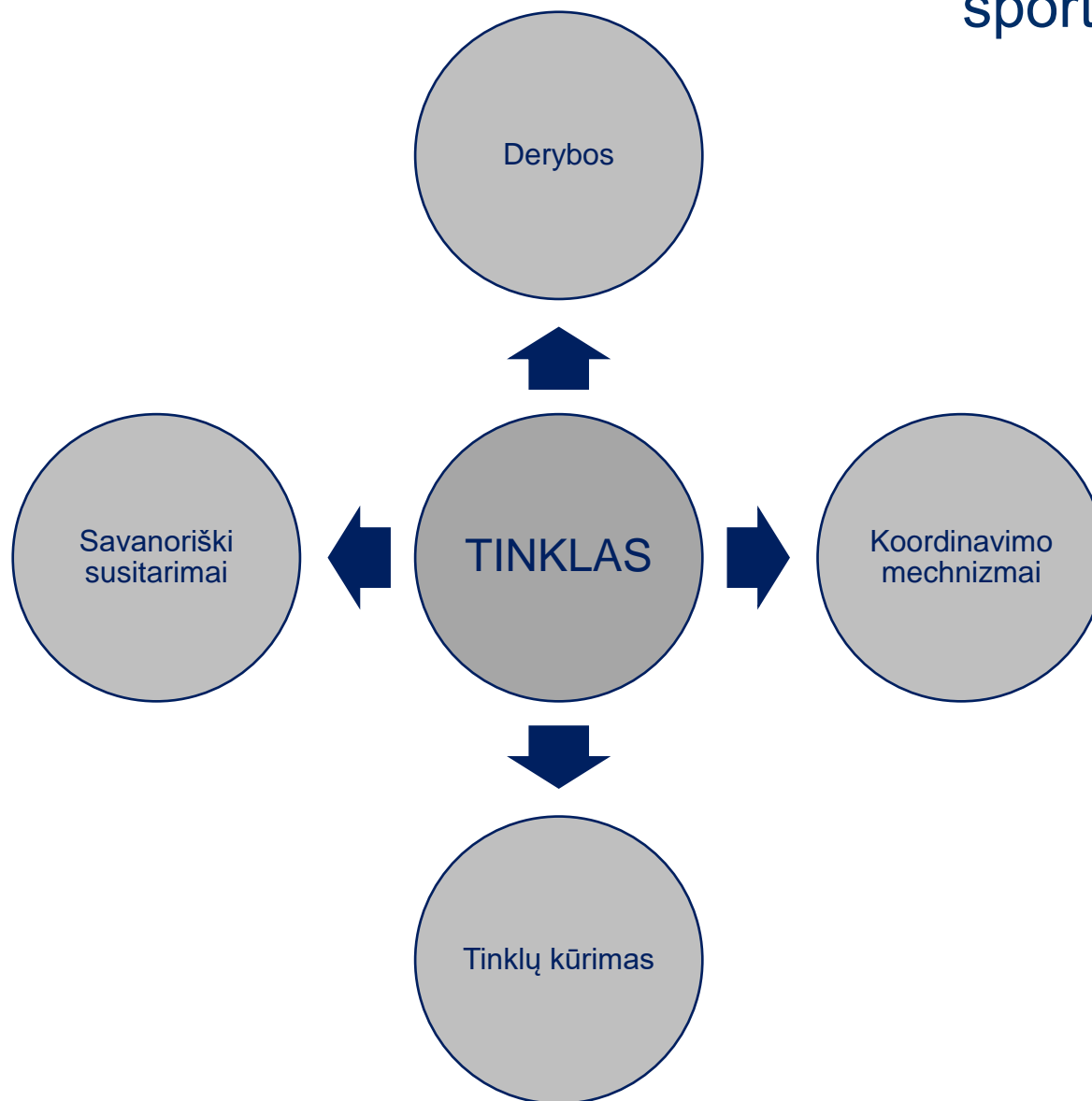
Socialinis
dialogas

Sportininko
teisės

Geras valdymas - norimos subjekto situacijos siekimas, remiantis tam tikrais proceso sėkmę padedančiais užtikrinti principais.

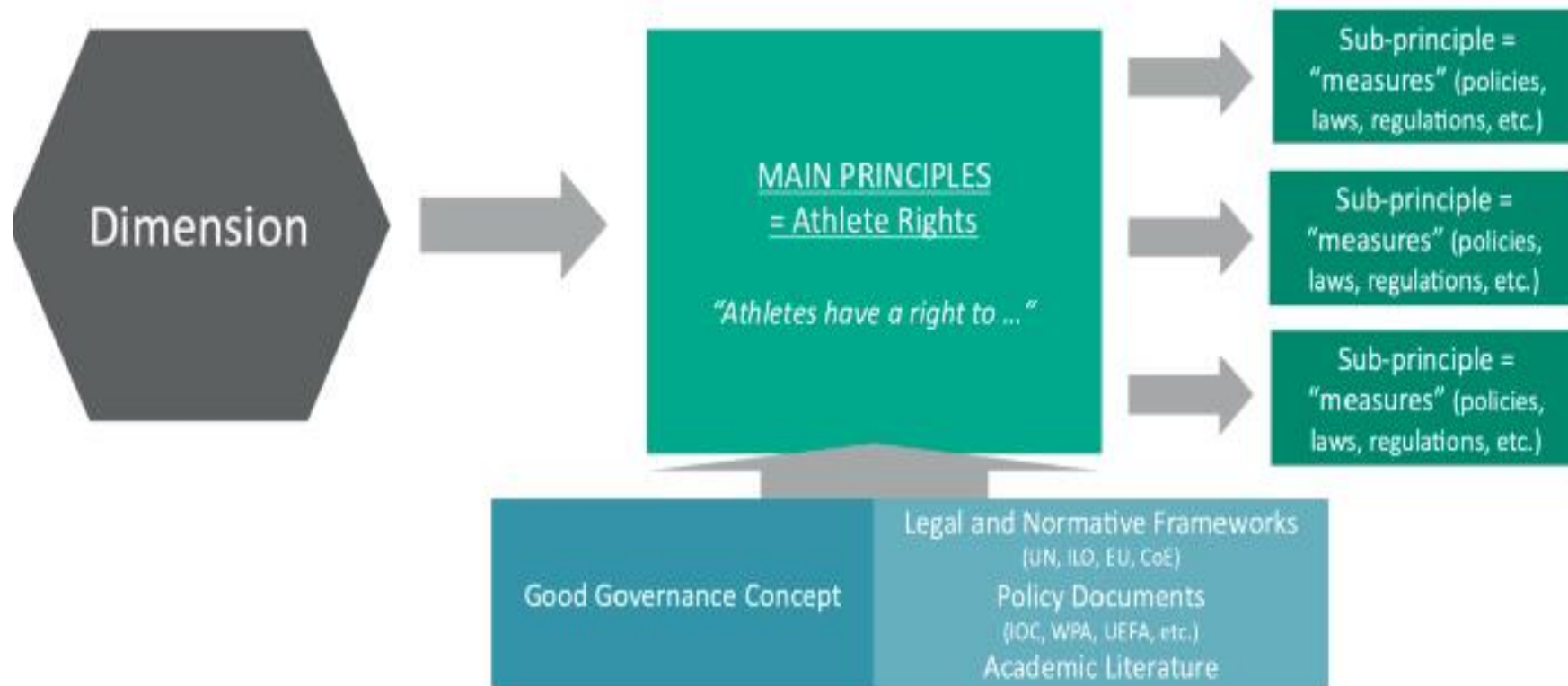
Geras valdymas – naujas požiūris
į santykius tarp
sporto suinteresuotųjų

Gero valdymo principų taikymas sportininkų darbo santykių koordinavimui Europoje: metodologinė prieiga

GVP: skaidrumas, demokratija, atskaitomybė, nepriklausomumas ir socialinė atsakomybė.

Figure 3: Methodology for Principles of Good Governance.

Pristatymo logika ir algoritmas

ŽINGSNIAI:
Ką galime ir turime padaryti/išvystyti?

Sportininkų darbo santykiai: **pajamos**

- Daugelyje šalių valstybė skiria tam tikrą dėmesį AMS, t.y. suteikia sportininkams finansinių išteklių – daugiausia moka reguliarius mėnesinius atlyginimus (*salary*).
- Nors dauguma organizacijų siūlo finansinę paramą ar stipendijas sportininkams, kas nesukuria darbo santykių.
- Specifinės elito sporto organizacijos (*viešosios*) Belgijoje, Čekijoje ir Slovakijoje taip pat samdo sportininkus kaip valstybės tarnautojus.

Sportininkų darbo santykiai: **komercinės galimybės**

- Sportininkų galimybės sudaryti asmenines paramos sutartis labai priklauso nuo jų teisinio statuso.
- Darbuotojo statuso atveju sportininkų paramos sandoriams dažniausiai reikalingas **darbdavio sutikimas**, o daugumai sportininkų, neturinčių tokių darbo santykių atsiranda daugiau laisvės įsigyjant asmeninius rėmėjus.
- Sportininkų *savireklamos ir komercinių galimybių* apribojimai yra įsišakniję tarptautinėse reguliavimo sistemose (*Ólimpinė chartija, 40 taisyklė*) ir sportininkų susitarimuose (*pvz., TOK dalyvavimo sąlygos forma*), susijusiuose su dalyvavimu olimpinėse žaidynėse, kuriuos turi ir NOK, ir sportininkai ir kas turi atitikti olimpinio judėjimo nuostatas.
- Vokietijos inicijuotas 40 taisyklės pritaikymas nacionaliniam kontekstui, pateikė pataisas ir suteikė daugiau lankstumo, tačiau šalys skirtingai vertina susidariusią situaciją.

Sportininkų darbo santykiai: **komercinės galimybės**

- *Paramą savireklamos ir komercinėms galimybėms teikia NOK, nacionalinės federacijos, valdžios institucijos ir konkrečios elito sporto organizacijos, apimant švietimo programas, profesinį sportininkų ugdymą, suteikimą finansinių ir teisinių konsultacijų paramos sutarčių klausimais.*
- Kiekvieno dalyvio vaidmuo ir jų veiklos mastas labai priklauso nuo **nacionalinio konteksto.**
- Kitas svarbus klausimas yra sportininkų galimybė dirbti ***papildomą darbą***, kas daugumoje šalių priklauso ir nuo sportininkų teisinio statuso, ypač tais atvejais kai nuolat dirbama klube arba valstybinėje institucijoje (*pvz., ginkluotosiose pajėgose*), paprastai reikalingas išankstinis darbdavio patvirtinimas.
- Tačiau kai kuriais atvejais ir dalyvaujant stipendijų programose gali būti apribotas papildomas darbas (*pvz., Vengrijoje*).

Gero valdymo principų taikymas sportininkų darbo santykių koordinavimui Europoje: PAJAMOS

	Principas	Turinys
7	Nediskriminavimas	Sportininkai turi teisę į vienodas pajamas, susijusias su pajamų / finansinės paramos schemomis, taip pat į vienodas sąlygas ir galimybes įsidarbinti.
8	Tinkamos minimalios pajamos	Sportininkai turi teisę į tinkamas pajamas , kurios užtikrina tinkamą pragyvenimą ir orų gyvenimą.
9	Pajamų/finansinės paramos schemų tinkamumo kriterijai	Sportininkai turi teisę skelbti tinkamumo gauti pajamų/finansinės paramos schemą kriterijus.
10	Iš anksto žinomos ir skaidrios pajamos	Sportininkai turi teisę į pajamas, kurios nustatomos pagal iš anksto žinomą ir skaidrią struktūrą ir tvarką.
11	Mokėjimų reguliarumas ir periodiškumas	Sportininkai turi teisę reguliariai ir laiku gauti jiems priskirtas išmokas.
12	Dalyvavimas pajamų/finansinės paramos schemų klausimais	Tais atvejais, kai taikomos pajamų ir (arba) finansinės paramos schemas, sportininkai turi teisę dalyvauti kuriant ir plėtojant jas užtikrinant nepriklausomą procesą ir nepriklausomą atstovavimą, atsižvelgiant į schemas pobūdį.

Gero valdymo principų taikymas sportininkų darbo santykių koordinavimui Europoje: **KOMERCINĖS GALIMYBĖS**

	Principas	Turinys
13	Komercinė laisvė ir užimtumo laisvė	Sportininkai turi teisę į bendrą komercinę laisvę ir užimtumo laisvę, kuriai taikomi tik pagrįsti apribojimai, dėl kurių deramasi nepriklausomai .
14	Vardo, atvaizdo ir įvaizdžio teisių naudojimas ir pelnas	Sportininkai turi teisę daryti įtaką ir gauti naudos iš pelno, gauto komercializuojant jų vardą, atvaizdą ir įvaizdį.
15	Paramos struktūros ir politika	Sportininkai turi teisę remti struktūras ir politiką , didinančias jų komercines galimybes.

Rekomendacijos suinteresuotųjų grupėms

1. **Valdžios institucijoms**
2. Nacionaliniams Olimpiniam Komitetams
3. **Sporto šakos federacijai**
4. Kitoms valdžios institucijoms (KAM ir pan.)
5. Aukšto meistriškumo sporto organizacijoms
6. **Nepriklausomoms sportininkų asociacijoms**
7. Europos Komisijai
8. Tarptautiniam olimpiniam komitetui
9. Tarptautinei sporto šakos federacijai

Rekomendacijos dėl pajamų

Valdžios institucijoms

- užtikrinti **vienodą požiūrį** į visų lyčių ir visų olimpinių sporto šakų sportininkus pajamų / finansinės paramos schemų ir įsidarbinimo galimybių elitiniame sporte (*pvz., per teisės aktus*), stebint, vertinant ir pranešant apie nelygybę.
- užtikrinti visų elitinių sportininkų **pajamų lygį**, atitinkantį šalies minimalaus darbo užmokesčio dydį; kitu atveju, nustatyti pajamų lygį, pagrįstą skaidriais ir objektyviais kriterijais, užtikrinančiais elitiniams sportininkams padorų pragyvenimą ir orų gyvenimą.
- užtikrinti, kad sportininkams būtų atlyginta už suteiktas paslaugas jiems atstovaujant savo šaliai olimpinėse žaidynėse ir kituose tarptautiniuose sporto renginiuose (*pvz., didinant NOK/NF finansavimą*).
- nustatyti, kad pajamų ir (arba) finansinės paramos schemų **tinkamumo kriterijai būtų privalomi**.
- užtikrinti, kad sportininkai būtų **įtraukti** į pajamų/finansinės paramos schemų kūrimą ir plėtrą.

Nepriklausomoms sportininkų asociacijoms

- didinti savo **veiklos pajėgumus** kolektyvinių derybų dėl pajamų/finansinės paramos schemų ir teisinių patarimų sportininkams srityse.

Rekomendacijos dėl pajamų

Sporto šakos federacijai

- užtikrinti **vienodą požiūrį** į visų lyčių ir visų olimpinių sporto šakų (disciplinų) sportininkus pajamų / finansinės paramos schemų ir įsidarbinimo galimybėmis elitiniame sporte.
- kartu su kitais elitinio sporto sistemos veikėjais užtikrinti visiems elitiniams sportininkams tokį pajamų lygį, kuris yra minimalus šalies minimalaus darbo užmokesčio dydžio.
- **pasisakyti už pakankamą finansavimą**, pvz. iš viešųjų ir (arba) privačių šaltinių, kas užtikrintų visų elitinių sportininkų pajamų lygį, kuris yra bent minimalus šalyje nustatyto minimalaus atlyginimo dydžio.
- **panaikinti pajamų slenksčius**, dėl kurių sportininkai gali nedalyvauti ir (arba) sumažinti jiems skirtų pinigų sumą, kaip pajamų ir (arba) finansinės paramos schemų dalį.
- tinkamai atlyginti sportininkams už laiką, kuomet jie atstovauja savo šaliai tarptautiniuose sporto renginiuose.
- paskelbti pajamų/finansinės paramos schemų tinkamumo kriterijus.
- **sukurti procesus**, kad sportininkai būtų įtraukti į pajamų ir (arba) finansinės paramos schemų kūrimą ir plėtrą

Rekomendacijos dėl komercinių galimybių

Valdžios institucijoms

- įvertinti atitinkamų ministerijų ir agentūrų taikomus teisės aktus/teisinius reglamentus, taip pat sporto valdymo institucijų taisykles ir politiką, kurios gali apriboti sportininkų komercines galimybes ir galimybes dirbti papildomą darbą.
- remti elitinio sporto sistemos dalyvius, siekiant sukurti struktūras ir procesus kolektyviai ir nepriklausomai derėtis dėl sportininkų komercinių teisių ir laisvių, ypač susijusių su galimais apribojimais.

Nepriklausomoms sportininkų asociacijoms

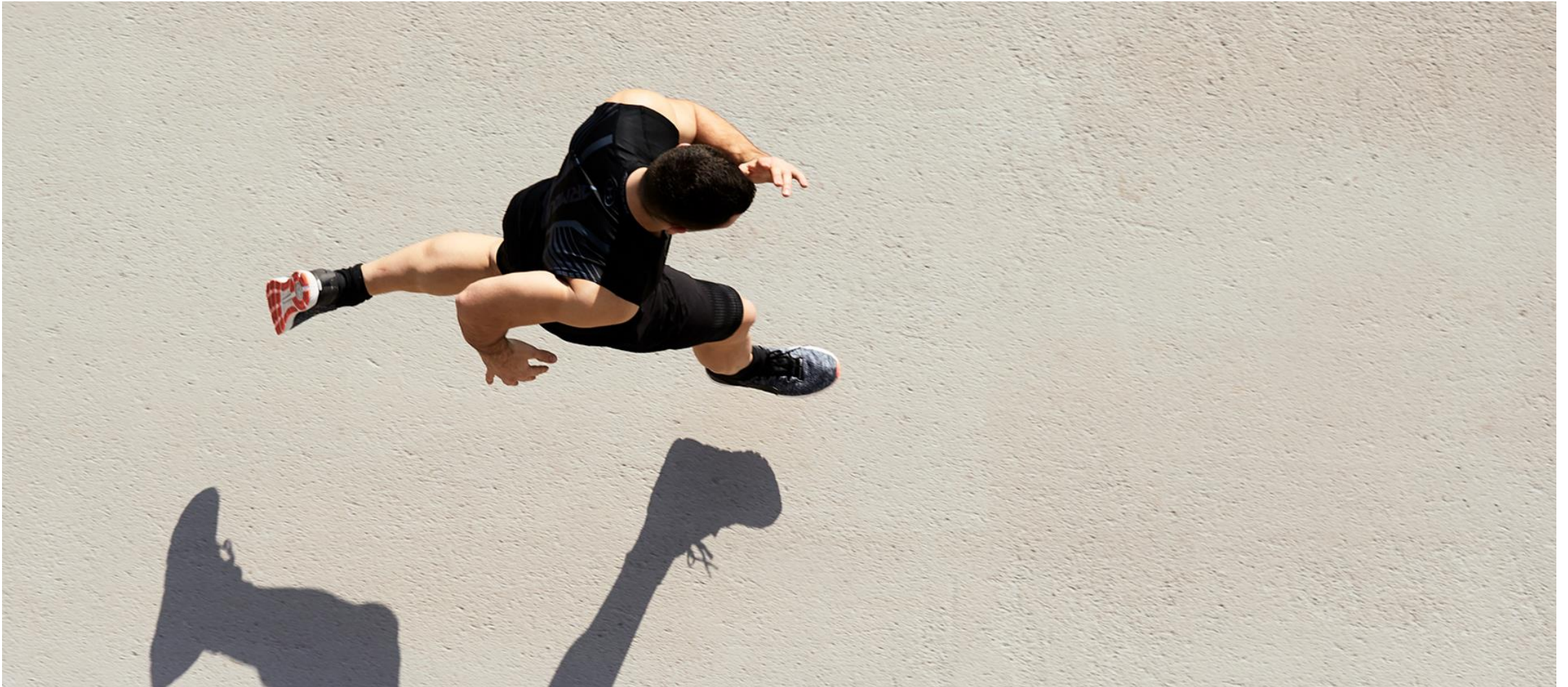
- dalyvauti kolektyvinėse ir nepriklausomose derybose su elitinio sporto sistemos dalyviais:
 - sportininkų komercinės teisės ir pareigos, ypač jų vardo, atvaizdo ir įvaizdžio teisės;
 - galimų apribojimų projektavimas ir įgyvendinimas prieš tarptautinius sporto renginius ir olimpinės žaidynes bei jų metu;
 - pelno, gauto komercializuojant olimpinės žaidynes, dalis.
- gilinti savo žinias ir kompetenciją teisiniais klausimais, susijusiais su sportininkų reklamos galimybėmis ir išplėsti savo finansines ir teises konsultacijas sportininkams.
- konsultuoti ir mokyti sportininkus, ieškančius komercinių galimybių.

Rekomendacijos dėl komercinių galimybių

Sporto šakos federacijai

- iš naujo apvarstyti, ar galiojantys įstatai/politika dėl sportininkų komercinių galimybių ir galimybės dirbti papildomą darbą apribojimų yra pagrįsti ir proporcingi.
- dalyvauti kolektyvinėse ir nepriklausomose derybose su sportininkais ir jų atstovais dėl:
 - sportininkų komercinių teisių ir pareigų, ypač jų vardo, atvaizdo ir įvaizdžio teisių;
 - galimų apribojimų projektavimo ir įgyvendinimo prieš tarptautinius sporto renginius ir jų metu.
- standartinėse sutartyse nurodyti sportininkų komercines teises ir pareigas bei sportininkų vardo, atvaizdo ir atvaizdo teisių komercializavimo mechanizmus.
- panaikinti sportininkų pajamų/finansinės paramos schemų tinkamumo kriterijų komercinėms galimybėms, kurios gali atgrasyti sportininkus nuo sėkmingos savęs rinkodaros (*self-marketing*)
- išplėsti savo paramos struktūras, skirtas sportininkų savireklamos ir rėmimo sandoriams, ir suderinti juos su specifiniais sportininkų poreikiais.

Žingsniai: ką galime ir turime padaryti/išvystyti?

Valstybės stipendijų lygiai

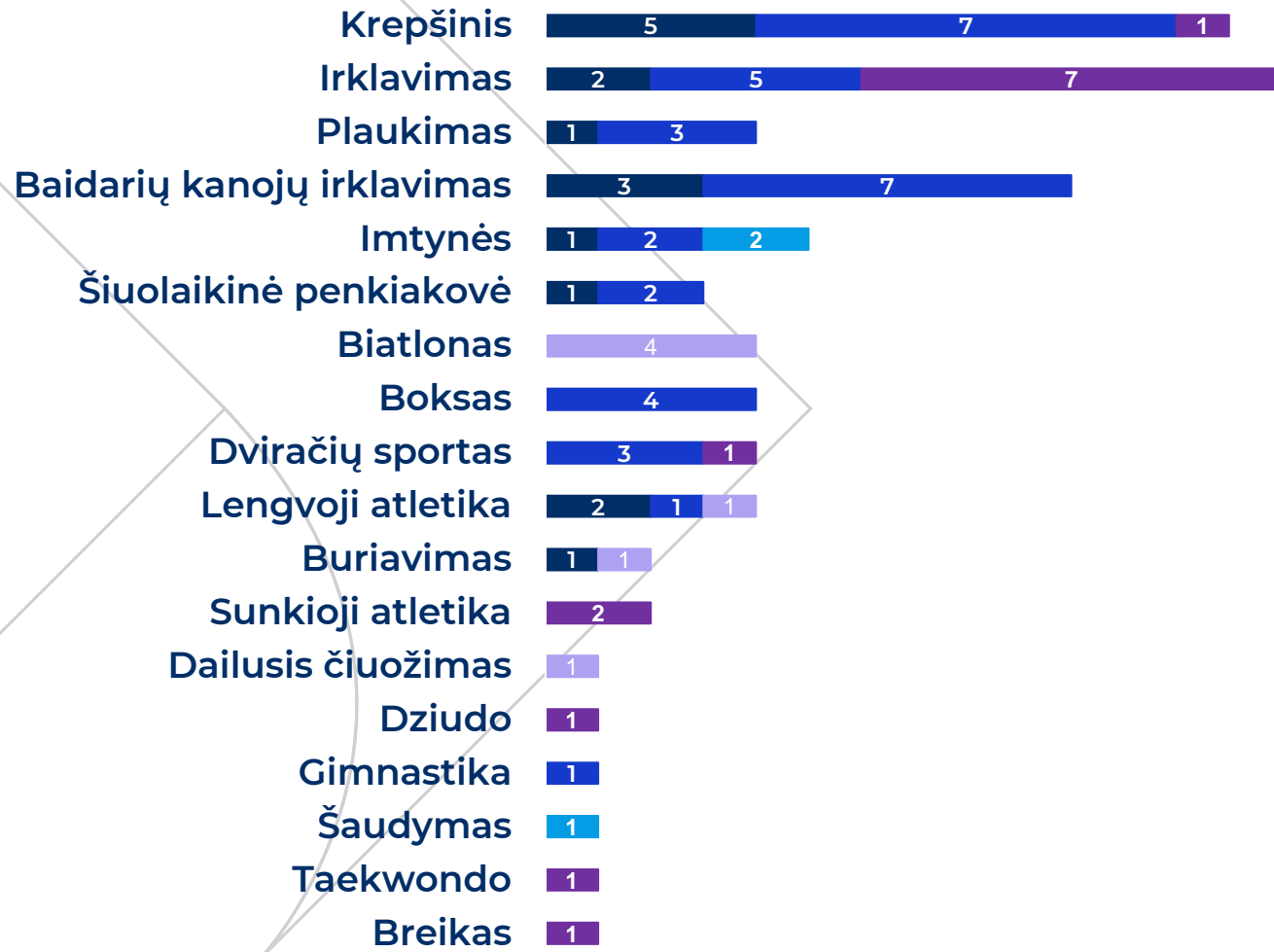
Stipendijos lygis	Pasiekimas už kurį mokama valstybės stipendija	Valstybės stipendijos bazinės socialinės išmokos dydis	Mokama valstybės stipendijos suma per mėnesį
1.	Olimpinių, paralimpinių ar kurčiųjų žaidynių 1–4 vietos, pasaulio čempionatų, pasaulio neįgaliųjų čempionatų 1–3 vietos laimėtojams	57	2 793 eur
2.	Olimpinių, paralimpinių ar kurčiųjų žaidynių 5–8 vietos, pasaulio čempionatų, pasaulio neįgaliųjų čempionatų 4–6 vietos, Europos čempionatų, Europos žaidynių (jeigu tos sporto šakos Europos čempionatai neorganizuojami), Europos neįgaliųjų čempionatų 1–3 vietos laimėtojams	43	2 107 eur
3.	Olimpinių žaidynių 9–12 vietos, pasaulio čempionatų 7–9 vietos, Europos čempionatų, Europos žaidynių (jeigu tam tikros sporto šakos Europos čempionatai neorganizuojami) 4–6 vietos-laimėtojams	37	1 813 eur

Valstybės stipendijų lygiai

Stipendijos lygis	Pasiekimas už kurį mokama valstybės stipendija	Valstybės stipendijos bazinės socialinės išmokos dydis	Mokama valstybės stipendijos suma per mėnesį
4.	Olimpinių žaidynių 13–16 vietos, pasaulio čempionatų 10–12 vietos laimėtojams	35	1 715 eur
5.	Olimpinių žaidynių 17–24 vietos, pasaulio čempionatų 13–16 vietos, Europos čempionatų, Europos žaidynių (jeigu tam tikros sporto šakos Europos čempionatai neorganizuojami) 7, 8 vietos laimėtojams	31	1 519 eur
6.	Pasaulio jaunimo čempionatų, jaunimo olimpinių žaidynių, Europos jaunimo čempionatų, pasaulio ir Europos jaunimo neįgaliųjų čempionatų 1–3 vietos laimėtojams	20	980 eur
7.	Pasaulio jaunimo čempionatų, jaunimo olimpinių žaidynių, Europos jaunimo čempionatų 4–6 vietos laimėtojams	15	735 eur

STIPENDININKAI PAGAL KREPŠELIUS 2023 03 30

I. Suaugusių amžiaus grupės sportininkai (74)

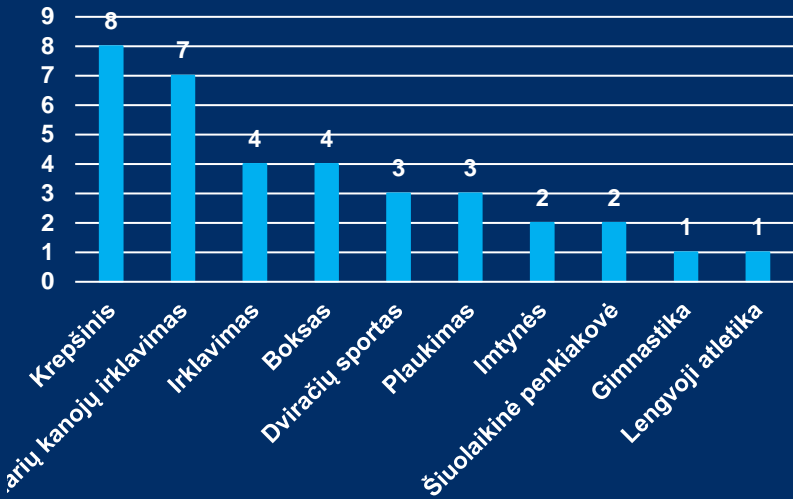
II. Jaunimo amžiaus grupės stipendininkai (44)

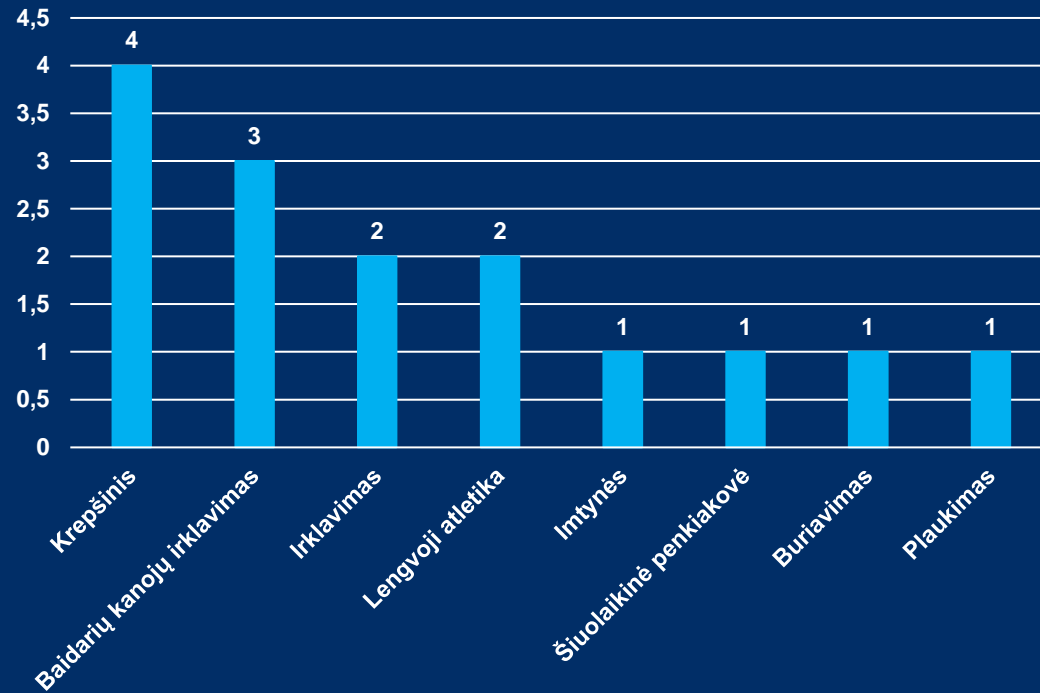
■ I lygio VS ■ II lygio VS ■ III lygio VS ■ IV lygio VS ■ V lygio VS ■ VI lygio VS ■ VII lygio VS

STIPENDINIKAI PAGAL LYGIUS (SUAUGUSIŲ AMŽIAUS GRUPĖ)

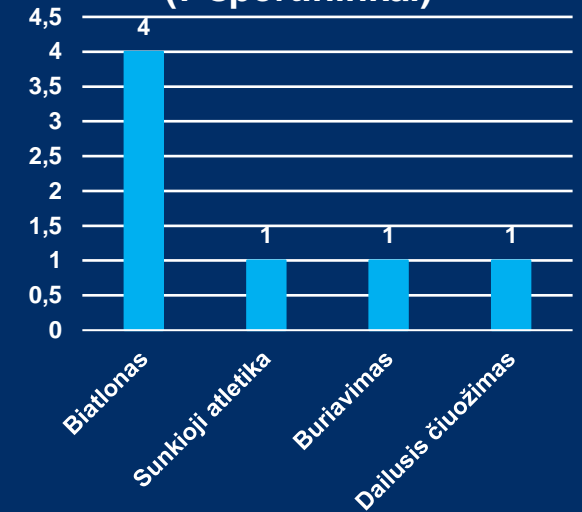
II lygio 2107 eur (35 sportininkai)

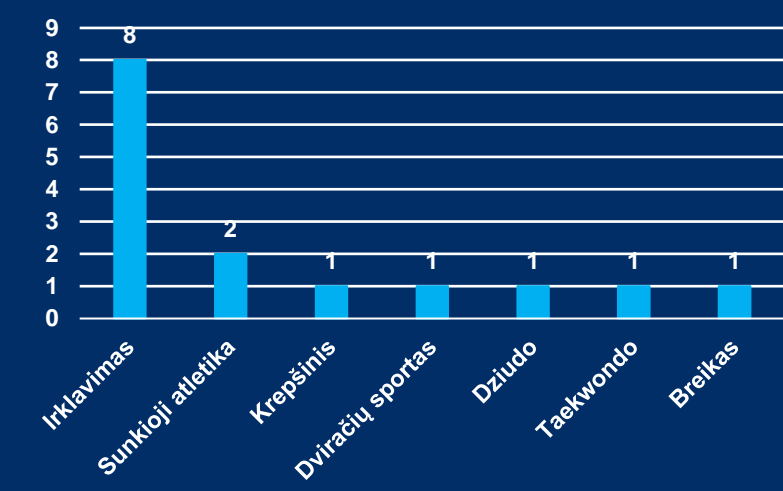
I lygio 2793 eur (15 sportininkų)

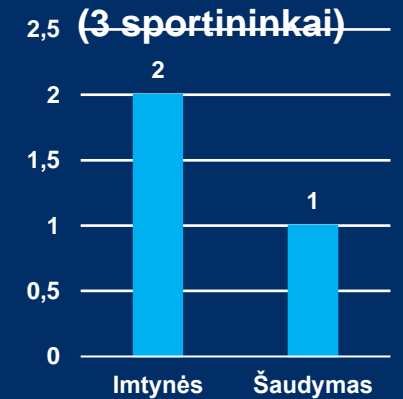
IV lygio 1715 eur (7 sportininkai)

III lygio 1813 eur (15 sportininkų)

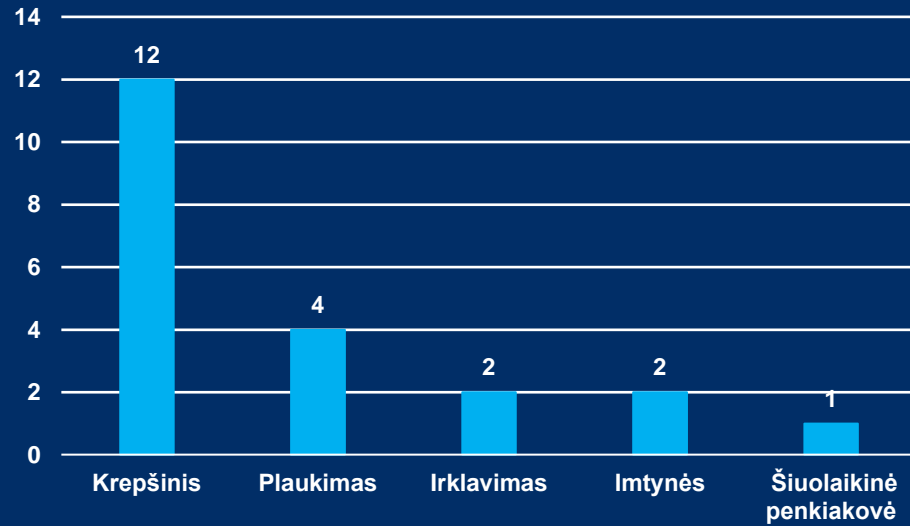

V lygio 1519 eur (3 sportininkai)

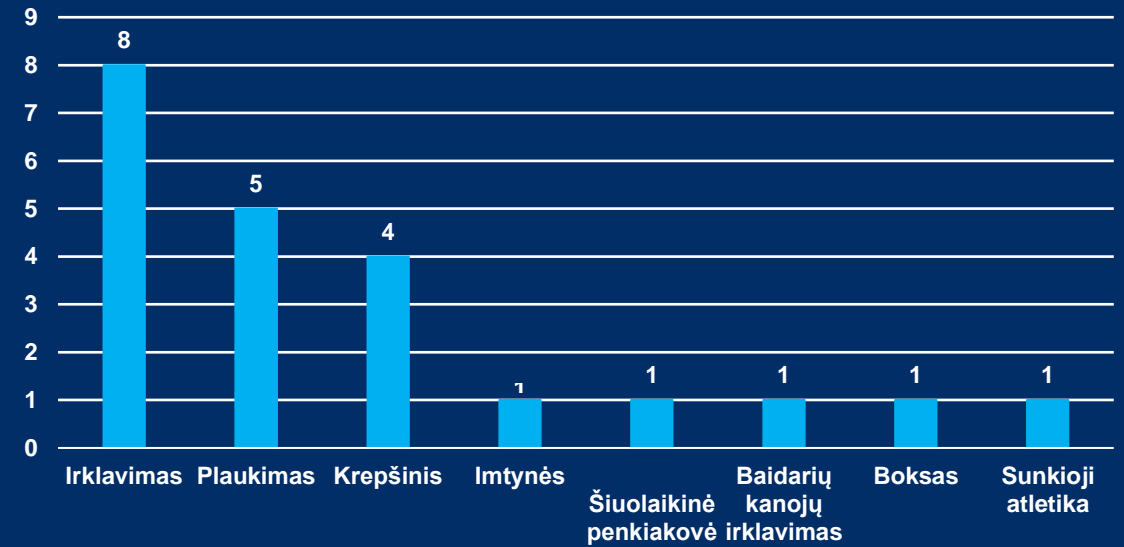

STIPENDINIKAI PAGAL LYGIUS (JAUNIMO AMŽIAUS GRUPĖ)

VI lygio 980 eur
(20 sportininkų)

VII lygio 735 eur
(24 sportininkai)

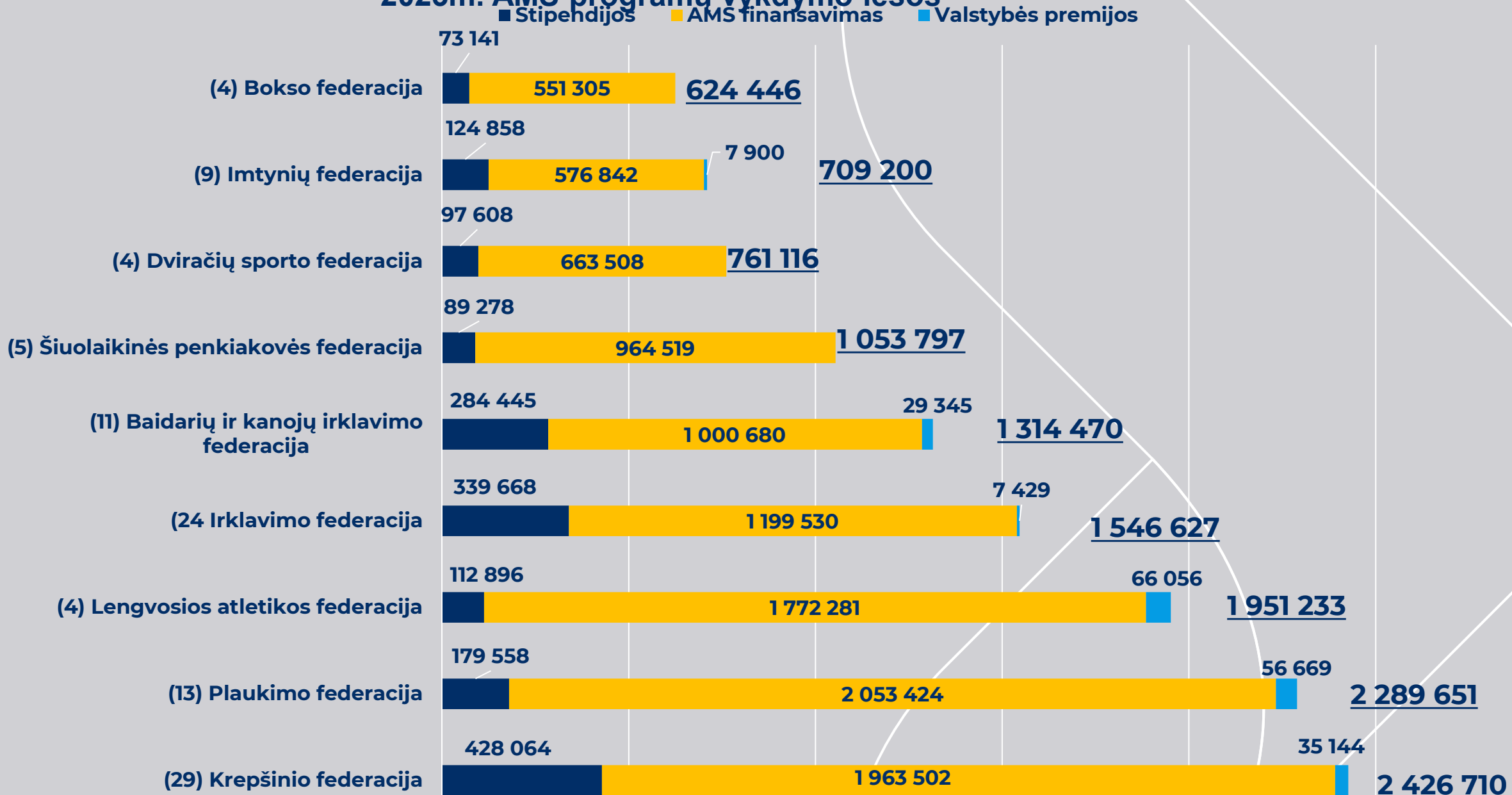
Valstybės premijų dydžiai

Eil. Nr.	Aukšto meistriškumo sporto varžybų pavadinimas	Iškovota vieta ir valstybės premijos dydis (bazinės socialinės išmokos dydžiai)							
		pirmoji	antroji	trečioji	ketvirtoji	penktoji	šeštoji	septintoji	aštuntoji
1.	Į olimpinių, paralimpinių ar kurčiųjų žaidynių programą įtrauktų rungčių aukšto meistriškumo sporto	Bazinės socialinės išmokos (toliau- BSI) dydis – 49 eurai. Valstybės premija skaičiuojama – Iškovotos vietos koeficientas padauginamas iš BSI .							
1.1.	Olimpinės žaidynės	3 049 149 401 eur	1 525 74 725 eur	1 144 56 056 eur	610 29 890 eur	458 22 442 eur	305 14 945 eur	229 11 221 eur	153 7 497 eur
1.2.	Paralimpinės, kurčiųjų žaidynės	1 525 74 725 eur	763 37 387 eur	572 28 028 eur	305 14 945 eur	–	–	–	–
1.3.	Pasaulio čempionatas (pasaulio taurės finalinių varžybų, jeigu tos sporto šakos pasaulio suaugusiųjų čempionatai nevykdomi, o vietoj jų rengiamos tos sporto šakos pasaulio taurės finalinės varžybos)	610 29 890 eur	382 18 718 eur	229 11 221 eur	–	–	–	–	–

1.4.	Europos čempionatas (Europos taurės finalinių varžybų ar Europos žaidynių, jeigu tos sporto šakos Europos suaugusiųjų čempionatai nevykdomi, o vietoj jų rengiamos tos sporto šakos Europos taurės finalinės varžybos ar Europos žaidynės)	305 14 945 eur	153 7 497 eur	115 5 635 eur	–	–	–	–	–
2.	Į olimpinių žaidynių programą neįtrauktų rungčių, studentų ir neįgaliųjų aukšto meistriškumo sporto varžybos								
2.1.	Pasaulio čempionatas (pasaulio taurės finalinių varžybų, jeigu tos sporto šakos pasaulio suaugusiųjų čempionatai nevykdomi, o vietoj jų rengiamos tos sporto šakos pasaulio taurės finalinės varžybos), universiada	115 5 635 eur	92 4 508 eur	77 3 773 eur	–	–	–	–	–

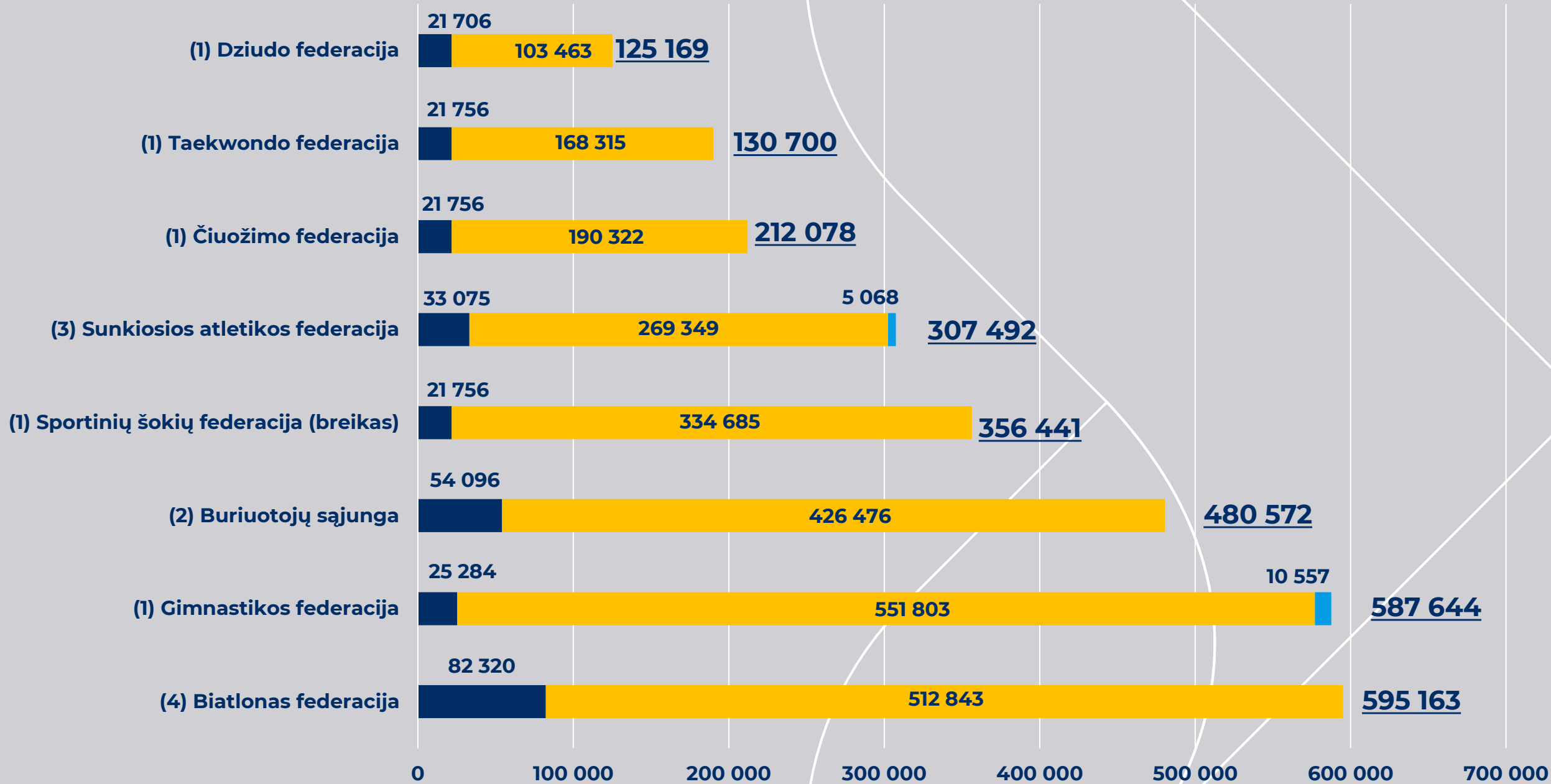
2.2.	Europos čempionatas (Europos taurės finalinių varžybų ar Europos žaidynių, jeigu tos sporto šakos Europos suaugusiųjų čempionatai nevykdomi, o vietoj jų rengiamos tos sporto šakos Europos taurės finalinės varžybos ar Europos žaidynės)	62 3 038 eur	46 2 254 eur	31 1 519 eur	-	-	-	-	-
2.3.	Specialiosios olimpiados žaidynės	46 2 254 eur	31 1 519 eur	16 784 eur	-	-	-	-	-

2022 m. ŠMSM ir NSA valstybės stipendijų ir premijų lėšos, 2023m. AMS programų vykdymo lėšos

2022 m. SMSM ir NSA valstybės stipendijų ir premijų lėšos, 2023m. AMS programų vykdymo lėšos

■ Stipendijos ■ AMS finansavimas ■ Valstybinės premijos

2022 m. ŠMSM ir NSA valstybės stipendijų ir premijų lėšos, 2023m. AMS programų vykdymo lėšos

